

LEEVI 4/2019

LEEVI on Madetojan musiikkilukion opiskelijoiden äidinkielen ja kirjallisuuden syventävällä *Toimitustyö*-kurssilla (ÄI14) toimittama lehti. Lehteä alettiin julkaista vuonna 1982.

PL 45
Leevi Madetojan katu 1
90015 OULUN KAUPUNKI
puh. 050-3672236

Päätoimittajat Iida Salonurmi ja Ida Turpeinen

Toimittajat

Hanna-Leena Hildén
Ella Jämsä
Matilda Koistinaho
Tuomas Launimaa
Ursula Nousiainen
Lauri Paananen
Elisa Palola
Roope Rautio
Stella Vikstedt

Kansi Tuomas Launimaa

Ohjaava opettaja Kai Hissa

Sähköinen lehti

<http://www.ouka.fi/oulu/madetojan-musiikkilukio/leevi-lehti>

SISÄLLYS

PÄÄKIRJOITUS Joulumieltä ja

joulumielen terveyttä

Ida Salonurmi ja Ida Turpeinen

AJANKOHTAISTA Hallituksen kuulumisia

Hanna-Leena Hildén, Lauri Paananen ja Stella Vikstedt

HAASTATTELU Kerroshampurilainen!

Lauri Paananen ja Roope Rautio

HAASTATTELU Madetojan uusi opettaja:

Jani Luokkanen

Lauri Paananen ja Iisa Vallirinne

KIRJAILIJAVIERAILU Kahden uran taistelija

Ella Jämsä

VALIOKIRJOITELMA Onnellisuus ei ole tulevaisuudessa; tulevaisuus on onnellisuudessa

Iisa Vallirinne

NOVELLI Hyvät huoltajat

Ursula Nousiainen

RUNOJA

Iisa Vallirinne

AJANKOHTAISTA Madetojan musiikkilukion syksyn 2019 ylioppilaat

Joulumieltä ja joulumielenterveyttä

Kohta on se päivä, kun toivotamme kavereille hyvää lomaa ja kukin lähtee loman viettoon omalla tahollaan. Joulukuukaudella on useille sitä aikaa, kun perhe kokoontuu, syödään hyvin ja annetaan lahjoja. Joulupyhät ja uusi vuosi antavat mahdollisuuden aloittaa puhtaalta pöydältä. Toisille joulukuukaudella taas vahvistaa ahdistuksen ja yksinäisyyden tunteita. Ympärillä oleva maailma hiljenee, ja tuntuu, ettei pystykään vastaamaan muiden asettamiin odotuksiin. Jos kamppailee valmiiksi mielenterveysongelmien kanssa, voi joulukuukaudella olla erityisen raskasta aikaa. Mediassa annetaan paljon neuvoja siitä, miten omasta henkisestä hyvinvoinnista voi pitää huolta mutta myös ympärillä olevista ihmisistä huolehtiminen on tärkeää. Siksi halusimmekin muistuttaa siitä, miten pystyt tukemaan ystävääsi.

Mielenterveysviikkoa vietettiin marraskuun puolivälissä. Silloin sosiaalisessa mediassa suuren suosion sai Mitä kuuluu -kampanja. Kampanjan tarkoituksena oli kannustaa ihmisiä puhumaan ystäviensä kanssa ja ennen kaikkea kysymään heidän kuulumisiaan. Vaikka mielenterveysviikko on jo ohi eikä kampanja ole enää pinnalla, keskustelun aloittaminen on edelleen tärkeää. Yksinkertaisella sanaparilla "Mitä kuuluu?"

voi olla suuri merkitys. Älä unohda ystävääsi joulukuukauden keskellä.

Kuulumisten kyselyn lisäksi yksi ystävän tärkeä tehtävä on kuunteleminen. Tee ystäväsikin tietoisiksi siitä, että sinä kuulet. Tieto siitä, että on joku, jolle voi kertoa ajatuksistaan, auttaa jaksamaan. Aina ei tarvitse edes puhua, kunhan pysyy tukena, vaikka ystävä ei sitä osaa itse vaatia. Kaikille ei ole itsestäänselvyys tulla mukaan keskusteluun tai tuntea kuuluvansa ryhmään, joten jos vain on mahdollista, muista kertoa se välillä ääneen.

Hyvän ystävänkään ei tarvitse kantaa toisen huonoa oloa omilla harteillaan. Se voi olla haastavaa, mutta on tärkeää osata pitää toisen huolet erillisinä, jotta oma hyvinvointi ei kärsisi. Ammattiavun luokse hankkiutuminen on tehty nykypäivänä helpoksi netin avulla, ja myös sen ympärillä oleva stigma on lieventynyt. Kun ystävän puheet tai käyttäytyminen alkavat huolestuttaa, voit yrittää ottaa asia esiin varovasti ja ystävällisesti. Esimerkiksi valtakunnalliseen kriisipuhelimeen soittaminen, nettiterapeutti tai Sekasin-chat ovat helposti lähestyttäviä tapoja purkaa ajatuksiaan ammattilaiselle.

Lopulta kuitenkin omasta jaksamisesta huolehtiminen on kaikista tärkeintä, mikäli haluaa pitää huolta muista. Siksi kokosimme oheen muistutukseksi keinoja, joiden avulla myös omaa henkistä tasapainoa voi ylläpitää. Näiden tsemppivinkkien myötä Leevi-lehden toimitus haluaa toivottaa kaikille rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta. Ja rakkaat kanssakärsivät, kertauskurssien tehtävämäärään hautautuvat abiturienttimme: tsemppiä!

Iida Salonurmi ja Ida Turpeinen

mindfulness

HARJOITUKSIA LÖYTÄÄ ESIMERKIKSI
MIELENTERVEYSTALON NETTISIVUILTA.
NIIDEN TARVITSE OLLA PITKIÄ, VAAN JO
LYHYET HENGITYSHARJOITUKSET AUTTAVAT

arjen rutiinit

ESIMERKIKSI HARRASTUKSET PALAUTTAVAT
AIVOJA STRESSISTÄ JA AUTTAVAT
NUKKUMAAN

vältä multitaskingia

AIVOT VOIVAT HYVIN KUN PYSTYY
KESKITTYMÄÄN YHTEEN ASIAAN
KERRALLAAN PITEMPIÄ AIKOJA

huolehdi kehoasi

LUONNOSSA LIIKKUMINEN, LIIKUNTA JA
HYVIN SYÖMINEN

priorisoi itsesi välillä

OPETTELE OLEMAAN TERVEELLÄ TAVALLA
ITSEKÄS JA VÄLILLÄ SANOMAAN EI

juttele

NIIN YKSINKERTAISTA KUIN SE ONKIN,
PUHUMALLA OMAT AJATUKSET
SELKEYTYVÄT JA ASIAT EIVÄT TUNNU NIIN
SUURILTA

ota irtiottoja somesta

YRITÄ PITÄÄ ESIMERKIKSI SOMELOMAA
TAI HARJOITTELE MUUTEN VAIN
PITÄMÄÄN TAUKOJA, KOSKA KÄNNYKÄN
SELAAMINEN USEIN VIE ENEMMÄN
ENERGIAA KUIN ANTAA

jaxuhaleja!

AJANKOHTAISTA

Hallituksen kuulumisia

Hanna-Leena Hildén, Lauri Paananen ja Stella Vikstedt

Luvassa on opiskelijakunnan hallituksen viimeaikaisia kuulumisia sekä tietoa tärkeistä päätöksistä ja uudistuksista.

Lokakuu

Lokakuun aikana hallituksemme kokousti kolme kertaa. Tämä oli ehdottomasti toistaiseksi kiireisin kuukautemme tänä lukuvuonna.

Seitsemän edustajaamme kävi lokakuun toisena viikonloppuna Kuopiossa Suomen Lukiolaisten Liiton järjestämässä *Water*-tapahtumassa, jossa kouluttaudutaan yhdessä muiden Suomen lukiolaisten kanssa opiskelijakuntatoiminnan eri osa-alueilla. Jäsenemme oppivat paljon uutta esimerkiksi viestinnästä sekä opiskelijakunnan ja sen hallituksen välisestä suhteesta.

Tästä inspiroituneena laadimme opiskelijakunnalle eli kaikille koulumme opiskelijoille kyselyn, jossa pyysimme heiltä toimintaehdotuksia ja ideoita toimintamme jatkoa varten. Saimme paljon rakentavaa pa-

lautetta, jota käsitelimme kehitysiltapäivässämme syysloman jälkeen. Pohdimme muun muassa, miten voisimme tuoda hallituksen lähemmäs opiskelijoita ja miten saisimme parannettua koulun yleistä ilmapiiriä entisestään.

Jäsenemme **Roope Seppänen**, **Hugo Haukkamaa** ja **Juuso Lenkola** ideoivat ja panivat käytäntöön toimintaamme ennennäkemättömän konseptin; Madcast-podcastin! Podcast on kuunneltavissa Spotifyssa ja Soundcloudissa. Olemme saaneet mahtavaa palautetta ja kritiikkiä myös oman koulumme ulkopuolelta: hurraa, näkyvyyttä Madetojalle! Toivomme saavamme uusia ideoita puheenaiheisiin ja vieraileviin tähtiin; jos sinulta löytyy inspiraatiota, lähetä ideasi instagramiimme @madlukiolaiset tai Tellonym-palveluun, johon löydät linkin artikkelin lopusta.

Uusia vastuualueita ja niihin valitut henkilöt ovat yritysysteistyövastaava **Lauri Paananen**, kestävän kehityksen jaoksen vastuuhenkilö **Stella Vikstedt**, edunvalvonta- ja yhdenvertaisuusvastaava **Hugo Haukkamaa**.

Ihanaa joulunaikaa kaikille toivottaa

Hallitus <3

Instagram & Snapchat: @madlukiolaiset

tellonym.me/madisopkh

MADETOJAN MUSIIKKILUKIO

KuvaMarkkinen KV149175

Kerroshampurilainen!

Lauri Paananen ja Roope Rautio

Olemme kellaritiloissa. Ilma on vähän tunkkainen, mutta se ei haittaa. Kellarissa kaikuu ja **Roope Seppänen, Hugo Haukkamaa, Juuso Lenkola** ja **Roope Forsberg** istuvat hallituksen tilan edessä olevilla sohvilla. He juttelevat jotakin Allahista ja Mekasta, kun ympärillä pyörii ihmisiä mennen bänditreeneihin tai hallituksen tilaan. Päädymme lopulta menemään soitinvarastoon aloittamaan haastattelua uudesta OPKH:n ylläpitämästä podcastista *Madcastista*.

”Mää on sen isä!”

”Se oli synkkä päivä. Meitsi oli kävelemässä bussipysäkillä. Yhtäkkiä mieleen tuli et vois salee tehdä podcastin”, Roope Seppänen aloittaa. Parin hallituksen kokouksen jälkeen asia otettiin esille ja OPKH päätti aloittaa podcastin teon. ”Kaikki oli just että ’Joo joo’ kokouksessa kun kerroin”, jatkaa Roope. Pääkolmikoksi valittiin Hugo, Roope S ja Juuso, jotka olivat jo ennen ilmoittamista pohtineet podcastin tekoa. Roope F tuli mukaan extempore ennen ensimmäistä jaksoa.

”En määhä haluis flexaa...”

Vastuualueita podcastissa ovat lähinnä äänimies ja hostit. Kaikkien yhteinen homma on tarvittavien laitteiden roudaaminen äänitystilaan eli hallituksen tilaan. Myös jaksosten editointi on yksi homma.

”Meikä on podcastin äänimies eli se on mun työ saada äänikortti paikalleen ja pitää huolta äänentoistosta ja mikeistä ja yleensäkin homman toimimisesta. Joissain jaksossa olen myös toiminut hostina”, Roope Forsberg sanoo samalla toisen Roopen keksiessä tekemistä autiossa ja jopa vähän yksinäisessä soitinvarastossa Juuson kikattaessa taustalla Roopen löydöille. Hugon vastuualueisiin kuuluvat hostin hommat. Vaikka hän on ollutkin vasta yhdessä jaksossa hostaamassa, ei hänen työpanoksensa kulu silti hukkaan.

”En määhä haluis flexaa, mutta oonhan määhä nytte tärkein co-hosti koko podcastis. Määhä oon ollu parissa jaksos mukana...”, valistaa Juuso, kun kummatkin Roopet ovat ryhtyneet mahtavalle seikkailulöytöretkelle soitinvaraston siimekseen. ”Miten me aateltii se sillee aluksi oli et se oli se kolmen jätkän porukka: Roope S, Hugo ja meikä”, jatkaa Juuso.

Roope S vuoron tullessa hän selittää aluksi sarkastisesti, että hän on koko podcastin johtaja ja kuningas. ”Määhä oon niinku aivan selvästi se podcastin kantava voima. Kaikki ideat lähtevät aina musta ja määhä käsikirjoitan kaikki jaksot. Välillä Hugo voi auttaa pikkasen.” ”Määhä yleensä kuitenkin alotan ja lopetan jaksot. Määhä myös editoin kaikki jaksot laittamalla sen alkumusiikin podcastin alkuun. Se on vastuullinen homma se”, Roope kertoo kunnolla.

”Me rakennetaan taloa ja kannatellaan Roopea (S)...”

Kysyimme porukalta hieman tietoja heidän jaksojensa valmisteluista mutta emme saaneet suoraa vastausta. Heillä oli kaksi eri mielipidettä, joiden kannattajasuhteet olivat 3:1. Tämä kärjisty jopa hektiseen väittelyyn.

Kolmen hengen mielipidejoukko uskoi ”vaihtoehtoiseen totuuteen” jaksojen valmistelusta. Saimme kuitenkin vedettyä yhteen jonkinlaisen valmisteluprosessin ja kerromme molemmat puolet tästä väittelystä: Hugo Haukkamaa toimii edustajana kolmen hengen porukan puolella väittelyssä: ”Me siis suunnitellaan se sillee et saahaan jakson idea ja kysytään jaksoon sopiva vieras paria viikkoa aikaisemmin.” ”Mää vihaan tällasta valejournalismia tää on niin k#setusta.”, kommentoi Juuso, yhden hengen joukon edustaja, tähän väliin.

”Sitte me aletaan hyvissä ajoin miettiä kyssäreitä ja suunnittelemaan jakson runkoa”, jatkaa Hugo. ”Eliikkä mä haluan sanoa nyt tähän väliin!” huutaa Juuso tilanteen kärjistyessä vaaliväittelyn tunnelmia kohti, kun kaikki alkavat puhua toisten päälle. Parin minuutin rauhoittelun jälkeen Juuso jatkaa. ”Meillä on tämmöinen spontaani ja extempore tapa jaksojen valmistelussa”, puhemies Lenkola kuvailee. ”Spontaanisti pari viikkoa ennen jaksoa”, letkauttaa Roope S taustalta.

He suunnittelevat jaksot pari viikkoa tai päivää ennen jakson tekoa, kysyvät hallitukselta, onko jakson idea niille ihan ok, minkä jälkeen he lähtevät äänittämään jaksoja. Ennen äänittämistä he katsovat läpi pu-

heenaiheet ja niiden järjestyksen. ”Yleensä ne on menny ihan hyvin... mun mielestä”, kommentoi Juuso.

”Kyllä me kuitenkin sillee suunnitellaan ne jaksot hyvin ja ainahan lisäky-symyksiä tulee”, aloittaa Roope F. ”Se sellanen spontaanisuus ja extempore luo siihen paljon tietynlaista henkeä ja laatua. Jos sen käsikirjoittais sataprosenttisesti, niin sitä tosi tylsä kuunnella”, Roope F jatkaa. Tietynlainen idea ja tunnelma podcastiin tulee sen spontaanisuudesta ja lisäky-symyksistä ja ylipäättään asioista, jotka tulee äänityksen aikana päähän suunnitellun podcastin päälle. ”Ne tekee siitä huomattavasti elävemmän kuulosen ja tuntuu paljon luonnollisemmalta”, lisää Roope F.

Roope S kuvailee valmisteluprosessin metaforisesti: ”Me rakennetaan taloa, niin me tehään ekana se perusta eli ne aiheet mistä me puhutaan. Sit me tehään eka kerros, jossa on Juuso ja Hugo, jotka tukee sitte sitä. Roope F hoitaa meille sitte sen toisen kerroksen siitä”. ”Me kannatellaan Roopea,” Juuso, joka komppaa Roopea. ”Kolmannessa kerroksessa on vieras, joka nostaa sen ihan uusin korkeuksiin, joka vie sitä juttua ylöspäin. Ylimpänä minä, katto. Minä suojelen sitä kaikelta sateelta ja salamoilta.” Kaikki nauravat vakuuttuneina Roopen sanoista. ”Tiivistettynä tää Madcast on meidän yhteinen talo, tää on tosi tukeva talo ja tää on kestäny tosi hyvin kaikki huonot kritiikit, mitä me ollaan saatu”, Roope lopettaa tämän hänen metaforisen monologinsa.

”Madcast on vielä kehitysvaiheessa”

Tulevaisuus on Madcastilla kirkas ja kerrostalo jatkaa nousua ylöspäin jakso jaksolta. ”Crew’lla on suunnitelmissa hankkia Madcastiin entisiä vähemmän tai enemmän maailmalla tunnettuja Madetojan musiikkilukion oppilaita ja musiikkilukiosta valmistuneita, joiden nimiä emme saa paljastaa, koska se on erittäin salaista tietoa.” Roope F kuvailee nykyhetkeä: ”Madcast on vielä kehitysvaiheessa. Tää on alkanu mennä paljon positiivisempaan suuntaan kaiken laadun, kielenkäytön ja ylipäättään kaiken kanssa. Se ihan ensimmäinen podcast -jakso oli hieman...” ”Kämänen”, Roope S lisää väliin. ”...kämänen ja se oli ensimmäinen yritys. Se oli vähän niinku perseell... vähän niinku perheen ensimmäinen lapsi, se joko jää siihen tai sit sitä jatketaan vielä muutama”, Roope F jatkaa. Ensimmäinen jakso on kuitenkin Madcastin historian suosituin jakso tähän aikaan. ”Kyllä me halutaan pitää tässä semmonen tietty laatu tässä yllä, ja jotta se onnistuu meillä pitää olla jonkunlainen rakenne”, Juuso kertoo.

”Tää on hampurilainen! Kerros-hampurilainen!”

”Korjaan, tää on hampurilainen”, Roope S vaihtaa kerrostalon hampurilaiseksi. ”Meillä on vakaa tukeva pohja, äänimies Roope Forsberg. Ne mehevät täytteet on me ja vieraat. Se päällinen on mei-

dän...” Juuso kertoo, kunnes Roope S jatkaa ennen kuin Juuso ehtii lopettaa lauseen: ”Laaduntarkkailijat, jotka suojelevat sitä meidän castia kaikelta ulkoiselta pahalta, suojaava kilpi.” ”Jos se burgeri tippuu, niin se kansi ottaa sen ensimmäisen osuuden;” Juuso kertoo.

”Kerrostalo tai kerroshampurilainen”, Roope S tiivistää Madcastin kahteen sanaan. Madcastia voi kuunnella Spotifyssä ja Soundcloudissa. Vinkkejä jaksoihin ja koko podcastiin voi laittaa Tellonymiin tai kertoa suoraan tiimille. Jaksot ovat noin 40–60 minuutin pituisia, ja Spotify kuvaakin podcastia: ”Madetojan musiikkilukion opiskelijat hostaavat hullun hauskaa ja kreisiä meininkiä nyt podcastin välityksellä.”

SAVE THE MUSIC
Hard Rock
Podcast
MADETOJA

Madcast
Madetoja podcast

TOISTA

Madetojan musiikkilukion opiskelijat hostaavat hullun hauskaa ja kreisiä meininkiä nyt podcastin välityksellä.

5 JAKSOA

- Madcast - Jakso 5 - V!@%#Mikko
11. joulukuuta 2019
- Madcast - Jakso 4 -Tupos Takeover
4. joulukuuta 2019
- Madcast - Jakso 3 - Abilogoja ja armeijapoikia
EXPLICIT 13. marraskuuta 2019
- Madcast - Jakso 2 - TV:stä tuttu Eelis Saurio
EXPLICIT 6. marraskuuta 2019
- Madcast - Jakso 1
EXPLICIT 29. lokakuuta 2019

Madetojan uusi opettaja: Jani Luokkanen

Lauri Paananen ja Iisa Vallirinne

Madetojalla on uusi matematiikan opettaja. Monet opiskelijoista eivät ole kuulleetkaan hänestä, joten nyt on esittelyn paikka. Kävimme siis tutustumassa **Jani Luokkaseen** eräänä räntäsateisena iltapäivänä laskupajatunnilla.

Jani Luokkanen on 25-vuotias matematiikan ja fysiikan opettaja Madetojalla, jolla on unelma: "Haluaisin olla tulevaisuudessa yliopisto-opettaja. Olisi myös todella hienoa, jos jossain olisi minun mukaani nimetty todistus!"

Kun saavumme luokkaan, on hiljaista. Laskupajassa on vain kaksi opiskelijaa, ja Luokkasen tietokoneen näytöllä näkyy matematiikan merkintöjä. Saamme pian tietää, että merkinnät ovat osa uuden matematiikan opettajan pro gradu -tutkielmaa. Luokkanen selittää olleensa jo lukioikäisenä intohimoinen matemaatikko ja tekevänsä tutkielmaa vapaa-ajallaan. Lukioajoista on jo kuitenkin muutamia vuosia. Miten hänen tiensä vei juuri Madetojalle?

"Matematiikka ei ole minulle tosiaan mitään pakkopullaa", kertoo Luokkanen. "Tulin lukioon opiskelemaan nimenomaan matikkaa." Toinenkin opettava aine on, fysiikka. Opiskeluaikana oli pakko valita sivuaine, ja fysiik-

ka oli luonnollinen vaihtoehto. "Olen alusta asti tähdännyt matematiikan opintoihin, ja opettaminen oli minulle helppoa. Opiskelin sitten matikan opettajaksi." Sitten hän kertoo lisää opettajan urastaan: "Olen opettanut tätä ennen yhden jakson Oulun Lyseon lukiossa, josta kuulin työpaikasta Madetojalla. Nyt olen täällä näillä näkymin tämän lukuvuoden ajan."

Madetojalla on Luokkasen kokemuksen mukaan aika samanlaista kuin muissakin lukioissa. Koska Madetoja on musiikin erikoislukio, päällekkäisyydet ja jatkuva tapahtumavirta vaativat keskittymistä esimerkiksi opettamisen suunnitteluun. Lisäksi Luokkasen tapaiset, matematiikkaa intohimoisesti opiskelevat älyköt, puuttuvat.

Luokkasesta saa vaikutelman, että hän nauttii työstään. Hänen mielestään opettajan työssä parasta on "ahaa!"-elämyksien luominen. "Asiat voi ajatella todella monesta näkökulmasta, on vain löydettävä se, joka kullekin opiskelijalle parhaiten toimii", hän selittää. "On oltava empaattinen ja samaistuttava opiskelijaan, jotta voi lähteä yrittämään opetettavan asian selittämistä mahdollisimman tehokkaalla tavalla." Toisaalta isossa ryhmässä ja tiukalla aikataululla ei ole aikaa selittää asioita henkilökohtaisesti, vaan on pakko yrittää löytää tapa, jolla mahdollisimman moni oppisi asian mahdollisimman hyvin.

Onko Luokkasella vinkkejä lukio-opiskelijoille matematiikan opiskeluun? "Matematiikkahan on pohjimmiltaan järkiajattelua", Luokkanen avaa. "Jos koet, että osaat ajatella järkevästi, ymmärrät matematiikan perimmäisen luonteen jo aika hyvin." Sitten hän lisää: "Täällähän ollaan oppimassa, eli kannattaa kysyä, jos on jotakin kysyttävää. Jos kuvittelee jo tietävänsä kaiken, miksi tuhlaa aikaansa lukiossa?"

KIRJAILIJAVIERAILU

Kahden uran taistelija

Kirjailija Katri Rauanjoki vieraili koulullamme 11. marraskuuta luovan kirjoittamisen kurssilla kertomassa kirjailijan urastaan.

Ella Jämsä 15.12.2019

Katri Rauanjoki työskentelee lukion äidinkielen opettajana kohta jo viidettätoista vuotta. Nämä vuodet hän on opettajantyön lisäksi toiminut myös kirjailijana.

Rauanjoki on jo pienestä asti ollut kiinnostunut tarinoista, kirjoittamisesta ja lukemisesta. Hän kertoo, että ensimmäinen muistiin merkitty runonsa oli jo siltä ajalta, kun hän oli vasta kaksi- tai kolmevuotias pikku tyttö. Tätä runoa kertoessaan hän istui isänsä sylissä. Rauanjoen mukaan isä onkin ollut hänelle aina tärkeä kirjallisuuden ja taiteiden suhteen, ja Rauanjoen lahjakkuus näiden suhteen on peritty enemmän isän puolelta.

Rauanjoki kertoo olleensa kouluaikoina hyvä kaikissa aineissa, mutta

äidinkieli oli ainut asia, jolla oli hänelle oikeasti merkitystä. Siksi siis Rauanjoki koki, että tämä on se ala, jolle hänen tulisi suuntautua. Hän sanoikin aina haluavansa toimittajaksi, koska koki opettajan työn liian rankaksi isältä kuulemiensa sanojen perusteella.

Katri Rauanjoki haki opiskelemaan suomen kieltä ja kirjallisuutta ja tuli valituksi. Tällöin hän vielä luuli, että siellä hänestä tehtäisiin kirjailija. Jo ensimmäisillä luennoilla hän tajusi, ettei opiskelu ollutkaan aivan sitä, mitä oli kuvitellut, mutta hän kuitenkin koki opiskelun mielenkiintoiseksi.

Kun Rauanjoki valmistui yliopistosta, hänen täytyi pikimmiten hakeutua varmaan työpaikkaan lama-ajan takia, joten hän päätyi äidinkielen opettajaksi. Tässä ammatissa hän sitten pysyikin tähänkin päivään asti ja on opettanut useissa eri kouluissa yläkouluista ammattikorkeakouluihin.

Pian Rauanjoki löysi puolison ja sai lapsia, minkä seurauksesta hänen kolmas vuosikymmenensä oli hyvin kiireinen. Hänellä kuitenkin säilyi sisällään haave kirjoittamisesta, vaikkei hän oikein kehdannut sanoa sitä edes ääneen. Asia oli niin tärkeä, että hän pelkäsi haaveen tuhoutuvan, jos tarttui-

si siihen liian nopeasti.

Vuonna 2003 ollessaan noin 30-vuotias Katri Rauanjoki näki mainoksen päätaloinstituutin Taivalkoskella järjestettävästä kolmivuotisesta kirjoittajakurssista. Silloin hän alkoi miettiä, olisiko tämä hänen tilaisuutensa. Kurssille haettiin tekstinäytteen perusteella, joten Rauanjoki kirjoitti ensimmäistä kertaa kunnan proosaa. Hän haki muutaman novellin ja runojen perusteella ja pääsi kurssille. Rauanjoki kertoo asiasta: ”Tää oli yks semmonen korkea juttu, jota ilman tätä muuta ei ois tapahtunu.”

Rauanjoki sanoo olleensa niin innoissaan tultuaan valituksi, ettei nukkunut kunnolla kahteen päivään. Hän ihmetteli: ”On olemassa ihmisiä, jotka ajattelee tästä asiasta samalla lailla ku minä, jotka on ihan yhtä innoissaan, jotka haluaa yhtä paljon. Ja meitä on porukka siellä. Ja meitä opetetaan.” Kurssille pääseminen ei tuntunut Rauanjoen mielestä todelliselta.

Vuodet kirjailijakursseilla olivat Rauanjoen mukaan rankkoja. Heillä oli 5–6 tapaamista vuodessa, ja sen välillä aina kirjoitettiin. Kursseilla myös tutustuttiin eri kirjallisuuden lajeihin ja tyyliin. Rauanjoki oppi kurssilla, että kirjoittaminen vaatii aivan yhtä paljon harjoittelua kuin esimerkiksi viulunsoitto. ”Kymmenen tuhatta toistoa ja kymmenen vuotta harjoittelua”, hänelle kerrottiin. Rauanjoki onnekseen koki kuitenkin kaiken tämän harjoittelun hauskaksi ja koki, että kirjoittajaporukasta tuli kuin kirjoittajaperhe. ”Luettiin yhdessä ja oltiin ystäviä”, Rauanjoki kuvailee.

Kurssin päätteeksi oli tavoitteena jokaisen tehdä julkaisukelpoinen teos. Rauanjoki kirjoitti lopputyökseen tekstin, josta sittemmin tuli hänen esikoisteoksensa *Muuri* (2012, Torni).

Vaikka teksti oli kertaalleen kirjoitettu, esikoisteosta ei julkaistu heti. Ensin kirjailija lähetti tekstiään useisiin kustantamoihin muttei saanut myöntäviä vastauksia. Välillä hänelle kuitenkin tuli pidempiäkin vastauksia, joissa kerrottiin, mikä tekstissä oli pielessä. Rauanjoki sanoo olevansa todella kiitollinen näistä palautteista, koska ne auttoivat häntä jaksamaan vääntää tekstiä yhä uudelleen. Rauanjoki huomauttaakin: ”Kirjoittaminen on uudelleenkirjoittamista.” Tällä hän viittaa siihen, että mikään teksti ei ole koskaan valmis, sillä sitä voi aina parantaa, tai ainakin siihen asti, kunnes se kääntyy itseään vastaan.

Muurin käsikirjoitus oli valmis jo vuonna 2006. Sitä ei kuitenkaan julkaistu vielä tällöin, koska kirjailija sai kolmannen lapsensa ja myöhemmin hänelle vielä puhkesi masennus. Jälkimmäisen seurauksesta Rauanjoki alkoi työstämään masennustaan toisen tekstin kautta, joka tällöin vielä kulki työnimellä ”Talviunta”.

Rauanjoelle ja hänen puolisolleen tuli avioero vuonna 2011, joten seuraavan vuoden tammikuussa hän koki olonsa hyvin voimattomaksi eikä enää uskonut itseensä kirjailijana. Tällöin kuitenkin Rauanjoen kirjailijakaveri pelasti tilanteen laittamalla Rauanjoelle viestiä kustantamosta, joka oli alkanut tehdä myös romaaneita ja jolle voisi laittaa käsikirjoituksen suoraan sähköpostilla paperinipun sijasta.

Rauanjoki lähetti siis tekstinsä, ja hänelle tuli myöhemmin samana keväänä viestiä: "Ihana käsikirjoitus. Emme halua muuttaa mitään. Julkaissamme tämän heti." Tuleva kirjailija oli tietenkin aivan onnessaan myöntävästä vastauksesta mutta saikin sitten pettyä, kun kustantamo ei hoitanutkaan hommaansa kunnolla ja kirja hukkui muiden joukkoon. Myöhemmin Rauanjoki oppi myös, ettei yleensä teksti lähde suoraan omalta koneelta painokoneelle ilman mitään muokkauksia.

Masennuksen työstäminen oli mennyt eteenpäin, ja kirjailija Rauanjoki oppi, että hänen keinonsa on kirjoittaa fiktiota. Aiemmin työnimellä "Talviuni" kulkenut kirja julkaistiin Rauanjoen toisena romaanina nimellä *Jonain keväänä herään* (2016, Atena). Rauanjoen mukaan kirjan päähenkilössä on paljon samaa kuin kirjailijassa itsessään, vaikka hän etäännyttikin hahmoa jonkin verran.

Tämä kirjoitusprosessi oli hyvin erilainen verrattuna esikoisteokseensa. Tällä kertaa teksti kirjoitettiin monta kertaa uusiksi; sinne lisättiin kappaleita, poistettiin osia ja korjattiin sanajärjestystä tai pilkkujen paikkaa. Ensin kirjailija ajattelikin olevansa huono, koska jouduttiin käymään tekstiä läpi tuolla tavalla eikä se muka ollutkaan valmis heti. Kuitenkin hän huomasi saavansa olla iloinen, kun on joku kaveri, joka osaa parantaa tekstiä.

Toisen romaaninsa takia Rauanjoki on ollut paljon julkisuudessa, koska hän puhui tekstissään masennuksesta niin avoimesti. Kirjailija kokee, että asiasta pitää puhua, koska se koskee lähes jokaista. Tämän takia

Rauanjoki suostuikin lähes kaikkiin haastatteluihin.

Jonkin ajan kuluttua S&S-kustantamon suomenkielinen tytäryhtiö järjesti Maailman laidalla -kirjoituskilpailun. Rauanjoella oli jo ajatus kilpailuun sopivasta aiheesta, nimittäin hänen hyvä ystävänsä, eräopas, oli Huippuvuorilla löytänyt hylätyn kaivoskaupungin. Sama henkilö otti myös myöhemmin yhteyttä Rauanjokeen, koska oli tavannut erään Vladimirin, joka oli ollut koko talven muutaman ihmisen kanssa eristyksissä tuolla kaivoskaupungissa ilman mitään yhteyksiä muuhun maailmaan. Rauanjoki tarttui tuohon aiheideaan ja kävi Huippuvuorilla haastattelemassa asianomaisia ja tutustumassa kaivoskaupunkiin.

Rauanjoelle jäi melko vähän aikaa kirjoittamiseen. Hänen piti kirjoittaa huhtikuuhun mennessä 50 liuskaa tekstiä ja sen lisäksi selitys, kuinka romaani tulisi jatkumaan. Kun teksti oli valmis, kirjailija lähetti sen ja unohtikin saman tien koko jutun.

Kesällä kirjailija oli parhaillaan Istanbulissa, kun hänelle tuli viesti, että oli päässyt kilpailussa eteenpäin, ja nyt tulisi kirjoittaa käsikirjoitus loppuun vuoden loppuun mennessä. Tällöin Rauanjoelle tulikin kiire, koska hän oli menossa syksyllä takaisin töihin äidinkielenopettajaksi. Hän siis teki töitä päivisin ja kirjoitti iltaisin eikä paljonkaan kerennyt nukkua.

Rauanjoki ei lopulta voittanut kilpailua, mutta kustantamo halusi tehdä tuon kirjan hänen kanssaan. Rauanjoki oli aina halunnut kirjasta pohdiskelevaa, psykologista romaania siitä, miten puoli vuotta kestävä kaamos

vaikuttaisi eristyksissä oleviin ihmisiin. Kustannusyhtiö halusi kuitenkin tekstistä trilleriä, joten tekstiin joutui tekemään suuriakin muutoksia. Noin vuoden päästä kirjailija Rauanjoelle kuitenkin sanottiin, ettei tämä toimikaan, että tarvitaan jotain aivan muuta. Rauanjoki lupasi suostua vain, jos he tekisivät oikean sopimuksen. He siis tekivät sellaisen, ja lopulta kirjasta *Lenin-setä ei asu enää täällä* (2016, S&S) tuli hyvin paljon sellainen, mitä Rauanjoki oli alun alkujaan ajatellutkin. Tästä hän oppi, että kannattaa seistä omien näkemystensä takana etenkin isoissa asioissa.

Rauanjoki jäi sittemmin neljän kuukauden apurahalla vapaalle opettajantyöstään, jotta voisi kerrankin kirjoittaa ajan kanssa. Hän kuitenkin teki kaikkea muuta kuin kirjoitti, esimerkiksi selasi Facebookia ja pelasi miinaharavaa, ja tästä tietenkin soimasi itseään. Rauanjoki alkoi pohtia muiden kirjoittajien kanssa, eikö tässä niin sanotussa näennäistekemisessä tai lorvailussa ole mitään positiivista. He sitten alkoivat tutkia asiaa, ja kolme kirjailijaa päätyivät lopulta kirjoittamaan 300-sivuisen kirjan aiheesta. Kirja julkaistiin nimellä *Kotvimisen vallankumous* (2018, Karisto). Rauanjoen mukaan kotviminen tarkoittaa taukoa, jota ilman työ ei valmistu. Hänen mukaansa tämä pätee myös luovaan kirjoittamiseen. Taukoja täytyy siis pitää, jotta kirjoittamisprosessi etenee. Rauanjoen mielestä myös suomalainen koulujärjestelmä hyödyntää kotvimista järjestämällä välitunteja.

Kirjailija Rauanjoella oli ollut niin tiivistä kirjoittamista edellinen puoli vuotta *Kotvimisen vallankumouksen* kanssa, ettei hän seuraavaan noin

puoleen vuoteen kirjoittanut juuri mitään. Hän kuitenkin kokee juuri tuon tietokirjan kirjoittamisen auttaneen häntä kestämään sen, ettei aina tarvinnut saada asioita aikaan.

Kesällä 2019 Rauanjoki alkoi taas kirjoittamaan uutta tekstiä, ja kirjailija onkin ollut apurahalla elokuusta alkaen. Tämä nykyinen tekstinsä kulkee työnimellä ”Pyhitettyä vettä” ja sijoittuu Suomen pohjoiseen, nimenomaan koltansaamelaisten keskuuteen. Rauanjoen mukaan toisesta kulttuurista kirjoittaessaan tarvitsee erityistä tarkkuutta ja paljota taustatutkimusta. Tulevaa kirjaansa varten hänkin on joutunut keskustelemaan useiden koltansaamelaisten kanssa ja vierailemaan heidän keskuudessaan.

Rauanjoki kertoo kirjoittavansa noin 4–5 tuntia päivässä riippuen tietenkin siitä, paljonko jaksaa. Hänen mukaansa kirjailijan työ on sekä yksinäistä omissa nurkassaan puurtamista että hyvin sosiaalista myynnin edistämistä esimerkiksi kirjamessuilla.

Onnellisuus ei ole tulevaisuudessa; tulevaisuus on onnellisuudessa

Mikä sinusta tulee isona? Tätä kysymystä lähes kaikilta on tivattu pienestä asti. "Isona" tarkoittaa aikaa koulunkäynnin jälkeen, kun ollaan jo töissä. Usein sillä tarkoitetaan: mihin ammattiin aiot tähdätä, kun olet opiskellut peruskoulun loppuun? Kysymys kuvastaa hyvin suomalaisten suhdetta töihin ja opiskeluun. Mitään koulua tai töitä tärkeämpää ei ole, sillä ammatti kertoo yksilön onnistumisesta ihmisenä, sosiaalisesta arvokkuudesta, omasta identiteetistä ja tulotasosta.

Sodan jäljiltä työkeskeiseksi muotoutunut yhteiskuntamme onkin kriisissä, sillä työn käsite muuttuu. Työ ei useimmille enää tarkoita aamuyhdeksästä iltaneljään tehtaassa tai toimistossa istumista, vaan se voi tarkoittaa kotona lastenhoidon lomassa kirjoittamista, matkailemalla uusien ihmisten tapaamista ja nykyään erityisesti uusien ideoiden kehityä. Työn käsitteen muuntumisen takia myös koulu joutuu muuttumaan, jotta se vastaisi nykyajan tarpeita. Ei enää tarvita tehdastyön kaltaista hiljaa yksin puurtamista vaan ryhmätyötaitoja, suvaitsevaisuutta ja sosiaalista älykkyyttä.

Tulevaisuutta pohtiessa onkin varsin oleellista esittää seuraava kysymys: mitä varten koulua käydään? Opetushallituksen julkaisemassa

lukion opetussuunnitelman perusteiden luonnoksessa (14.3.2019) linjataan ylevästi, että lukion tehtävä on "laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen". Yleissivistys puolestaan "koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta". Monen ikäiseni abiturientin mielessä koulu, erityisesti lukio, on kuitenkin vain reitti päästä korkea-asteen koulutukseen, joka tarjoaa puolestaan mahdollisuuden hyväpalkkaiseen, sosiaalisesti arvostettuun työhön.

Kun työ muuttuu, koulunkin on pakko. Uusi opetussuunnitelma tuli kohdallani voimaan, kun pääsin lukioon. Minua vuotta nuoremmille on käytössä jo seuraava opetussuunnitelma. Pohjimmiltaan kyse on siitä, minkälaiselle arvopohjalle tuleva suomalainen yhteiskunta halutaan rakentaa, eivätkä valinnat ole helppoja. Mitä meistä tulee isona? Millaisia yksilöitä ja yhteisöjä, minkälainen yhteiskunta? Kukaan ei tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, varsinkaan nykyisessä huterassa tasapainossa äärioikeiston ja ilmastoaktivistien välillä.

Suomessa työn lisäksi keskeistä on tasa-arvo ja reiluus. Reiluus tarkoittaa koulumaailmassa vääristyneesti sitä, ettei oppilaita erotella heidän osaamistasonsa mukaan vaan kaikkia kohdellaan samalla tavalla. Pekka Peura kertoo Inspiradion julkaisemassa esitelmässään "Yksilöllinen oppiminen", että tasoerot 15-vuotiaiden oppilaiden keskuudessa voivat olla jopa seitsemän kouluvuotta osaamisessa mitattuna. Ajatus koulujärjestelmän reiluudesta on toki kaunis, mutta kouluissa toteutuu alkuperäisen reiluuden ajatuksen sijasta tasapäistäminen, ehkä resurssien puutteen takia. Ilmeisesti päättäjämme eivät ymmärrä, ettei reilu tarkoita sitä, sama opetustyyli tai -taso soveltuisi kaikille tai että jokainen oppisi yhtä nopeasti.

Peuran esitelmässä korostuu koulun armottomuus. Yhteiskunta perustuu arvosanoille, jotka perustuvat arvostelulle. Vaikka yrittäisimme kaikkemme, ei luokallinen oppilaita muutu tasapaksuksi massaksi. Tarvitseeko niin käydäkään – mitä jos luopuisimme arvostelusta kokonaan ja yrittäisimme löytää jokaisen yksilön ja yhteisön vahvuudet ja heikkoudet ilman armotonta numeroarviointia? Kysymys siitä, mitä haluaa elämällään tehdä ja mihin yhteisöön kuulua, on paljon oleellisempi kuin se, mihin valmiiksi määritellyn muottiin voisi asettua. Sosiaalisista taidoista, tunteiden säätelystä tai käyttäytymisestä ei voi antaa arvosanaa. Ne taidot ovat oikeassa elämässä kuitenkin paljon tärkeämpiä kuin se, osaa-ko laskea logaritmin tai derivaatan.

Uudet opetussuunnitelmat ovat lupauksia uudentlaisista järjestelmistä ja sääntökehikoista, joiden avulla koulut, yhteiskunta ja pikkuhiljaa koko maailma rakentuu paremmaksi paikaksi. Valitettavasti näkemyksiä siitä, minkälainen olisi täydellinen maailma, on niin monta, ettei kaikkia voida ottaa huomioon. Nekin asiat, jotka päätyvät opetussuunnitelmaan, ovat kompromisseja useista näkemuksista. Opetussuunnitelma ei varmasti täysin tyydytä ketään, koska yritys miellyttää kaikkia on mahdoton.

Mikä sitten on tavoite, jota kohti yritämme yhteiskuntana hitaasti mutta varmasti kiivetä? Opetushallituksen mukaan lukio-opetuksen suuntana on vastuullisuus ja myötätuntoisuus sekä siihen liittyvä ympäristön kunnioittaminen. On naiivia kuvitella, että maailma tulisi olemaan yhtään oikeudenmukaisempi, inhimillinen tai reilu paikka kuin tähänkään asti, mutta vähempää ei

kannata asettaa tavoitteeksi. On myös epätodennäköistä, että nämä asiat toteutuisivat tekemättä mitään niiden eteen. Sitä varten opetussuunnitelmaakin muutetaan ja parannetaan koko ajan.

Suomessa on perinteisesti oltu yksinäisiä. Vaikka meillä on maailman parhaat edellytykset onnellisuudelle, täällä tehdään silti huomattavan paljon itsemurhia ja rakennetaan liikaa yksiöitä. Nytkin istun liikuntasalissa yksin pöydässäni, kirjoitan yksin tekstiäni ja yritän epätoivoisesti löytää yksin virheeni. Oikeassa elämässä en tietenkään kirjoittaisi mitään täysin ilman apua, vaan kysyisin lähipiiriltäni kommentteja, keskustelisin aiheista ystäväni kanssa ja aloittaisin kirjoitelman teon mieluummin viikkoa kuin kuutta tuntia ennen määräaikaa. Yksilökeskeisyys ja yksinäisyys eivät varmastikaan auta koulujärjestelmää ja siten yhteiskuntaa pääsemään opetussuunnitelman tavoitteisiin onnellisemmasta maailmasta.

Jotta maailma muuttuisi, mielestäni koulujen ja luokkien pitäisi muistuttaa toiminnaltaan perheitä. Ei suomalaisia perheitä, joissa jokainen tulee kotiin yksin, syö yksin ja vastaa itse itsestään, vaan keskieuropalaisia tai afrikkalaisia perheitä, joissa yhteisö kantaa vastuuta jäsenistään, ryhmässä toimiminen on ensisijaisen tärkeää eikä kukaan jää yksin. Luokkakoon pitäisi olla paljon pienempi, jolloin opettajan huomio todella riittäisi kaikille - tasosta ja erityisomaisuuksista huolimatta. Pieni yhteisö tukisi perheen tavoin toisiaan vaikeissa asioissa, opettelisi opettajan johdolla yhdessä oman taitotasonsa mukaisia asioita ja saisi jokaisen jäsenensä tuntemaan it-

sensä riittäväksi, arvokkaaksi ja onnelliseksi omana itsenään.

Koulun tarkoitus tuntuu uudenkin opetussuunnitelman mukaan olevan työelämään tähtääminen jo ala-asteelta asti. Elämämme tarkoitus on löytää vastaus siihen, mitä meistä tulee isona - vai onko? Mitä sinusta tulee isona? Vastaus on oletusarvoisesti jokin ammatti, tietty muotti, johon kuvittelemme sopivamme muutaman vuoden kuluttua. Oikeastaan koko kysymys on turha, sillä elämän tarkoitus on kaikille sama mutta kuitenkin eri – onnellisuus. Kaikista eniten maailmaa vievät eteenpäin onnelliset ihmiset. Paras kysymys, johon koulu voi meitä auttaa löytämään vastauksen, on siis tässä: miten sinä tulisit onnelliseksi?

lisa Vallirinne

NOVELLI

Hyvät huoltajat,

Ilmoitamme, että 3. luokassa on havaittu täitä. Pyytäisimme teitä muistutamaan lapsillenne, että muiden pipoja/lippiksiä/harjoja yms. ei kannata lainata. Suosittelemme, että tarkistatte, että lapsillanne ei ole täitä.

Yhteistyöterveisin –

Hän sulki Wilma-viestin vapisevin käsin. Nainen katsoi ympärilleen täpötäydessä avokonttorissa. Kuinka kaikki saattoivat olla noin rauhallisia? Miten he pystyivät jatkamaan normaalisti elämäänsä, kun hänen pientä tyttärtään uhkasivat verenhimoiset loiset? Mies häntä vastapäätä ryysti koväänisesti kahvia. Nainen painoi päänsä käsiinsä. Oli laadittava suunnitelma.

Hetken kuluttua nainen nousi työpisteensä ergonomiselta tuoilta ja keneenkään katsomatta ja sanaakaan lausumatta lähti konttorista. Nainen ajoi ensin Prismaan. Siellä hän suuntasi suoraan yläkerran vaateosastolle. Hän löysi pian etsimänsä ja oli tyytyväinen.

Apteekin ovi avautui kilahtaen. Tiskin takana seisoskeleva farmaseutti nosti katseensa tietokoneen näytöltä. Farmaseutti säikähti pahanpäiväisesti nähdessään kommandopipoisen tulijan. Vasta eilen oli lähitöllä ryöstetty apteekki. Pipopää ei kuitenkaan vaikuttanut uhkaavalta, ja farmaseutti tiedusteli, miten voisi olla avuksi. ”Täimyrkkyä”, kommandopipoisen asiakas vastasi käheällä äänellä.

Farmaseutti ohjasi naamioituneen asiakkaan oikealle hyllylle. Pi-

pon silmäaukoista nainen tiiraili myrkkypakkauksia. Mikä olisi tehokain tapa tappaa ne syöpäläiset? Myrkkyyä hän tarvitsisi paljon – eihän hän toki voinut luottaa siihen, että yksi pullo riittäisi. Hän päätti ostaa jokaiselta täimyrkkymerkiltä kolme pulloa ainetta: yhteensä siis kaksitoista putelia.

”Mari, sun äiti on tullut hakemaan sua”, opettaja sanoi. Mari pakasi hämmentyneenä reppunsa ja käveli luokasta käytävään. Äiti odotti siellä kärsimättömästi. Mielessään nainen kiitteli korkeampia voimia siitä, että oli muistanut riisua kommandopipon päästään. Äiti näytti hurjalta, tosi huolestuneelta. Mummu oli joskus sanonut, että äidillä on ”hullunkiilto silmissä”.

Autossa äiti katsoi Maria vakavasti silmiin. Hän selitti, että Marin luokassa oli täitä, mutta ei hätää, äiti kyllä suojelee Maria niiltä. ”Äiti, ei mun päätä kutita”, Mari vastusti. ”Ei ehkä vielä, mutta sitten kun ne kuoriutuu niin kutittaa”, äiti selitti ääni väristen. Mikä kamala ajatus, nainen murehti. Kymmenittäin, sadoittain, tuhansittain pienenpieniä munia hänen tyttärensä päässä. Niissä ne loiset kasvavat ja kehittyvät. Sitten ne kuoriutuvat ja mönkivät ja matelevat hiusten tyvessä. Imevät verta. Hänen tyttärensä verta! Ei! Niin ei saa käydä! Se on –

”Äiti, punainen valo!” Nainen jarrutti ja sai auton pysähtymään juuri ennen risteystä. Hän veti syvään henkeä. Kohta alkaisi sota täitä vastaan. Tämän taistelun hän aikoi voittaa.

Kotiin päästyään nainen kaivoi esiin läpinäkyvät muovihanskat sekä hengityssuojaimen. Molempia löytyi talosta useita, kaiken varalta. Nainen asetti tyttärensä istumaan keittiön jakkaralle ja otti taskulam-

pun. Hän tutki ja tarkisti jok'ikisen hiuksenvälin tyttärensä päässä. Eri-tyistä tarkkuutta hän noudatti syynätessään korvien takaista aluetta, sillä oli kuullut täiden viihtyvän siellä hyvin.

Puolentoista tunnin kuluttua nainen ei ollut löytänyt yhtään hyönteistä tai sellaisen munaa, ei edes hilsehiukkasta, tyttärensä päästä. "Mitäs mä sanoin", Mari jupisi vihaisesti. "Mulla ei ole täitä!" Mutta nainen ei ollut tyytyväinen. Ne pikku verenimijäpirut olivat ovelia. Ne siirtyivät tytön päässä aina toiselle puolelle kuin mitä hän sillä hetkellä tarkisti. Niin se oli. Nainen pesi tyttärensä hiukset kaikilla neljällä eri täisampoolla. Lopulta koko kylpyhuone haisi pistävältä.

Nainen keräsi lakanat ensin tyttärensä sängystä ja sitten omasta sängystään. Hänen päänahkansa oli alkanut kihelmöidä hänen tarkistaessaan tyttärensä hiuksia. Itse asiassa koko hänen vartalonsa kihelmöi kuin tuhannet pikku öttiäiset olisivat kipitelleet hänen ihollaan. Häneen oli varmasti tarttunut täitä. Ehkä hän oli tytön hiuksia pestessään vahingossa koskenut käsivarrellaan tytön päähän. Täit kiinnittyivät käsikarvoihin ja sieltä mönkivät lisääntymään kaikkialle.

Nainen lämmitti saunan niin kuumaksi, että saunan pienen ikkunan sälekaihtimien muoviset säätönappulat sulivat. Nyt oli hyvä. Hän vei saunaan lakanat, kaikki vaatteet, joita Mari oli viimeisen viikon aikana käyttänyt, pyyhkeet sekä sohvatyynyjen päälliset. Nainen pesi omatkin hiuksensa täisampoolla. Sitten hän ajoi pois käsikarvansa ihan vain siksi, että niistä täitartunta oli alkanutkin.

Seuraavana aamuna nainen meni saunaan katsomaan desinfioimiaan tekstiilejä. Hän mietti kaikkia niitä ötököitä, jotka hän oli käreistänyt hengiltä. Hän tunsu suoranaista hilpeyttä. Sitten hänelle valkeni: Mi-

tä jos kaikki eivät olleetkaan kuolleet, vaan osa munista piti sitkeästi pintansa?

Alkoi armottomat pesutalkoot. Nainen ei mennyt töihin, mutta Mari sentään oli päässyt naapurin kyydillä kouluun. "Kenellekään et sitten kerro, että meidän talossa on täitä", äiti oli vannottanut Maria. "Mutta eihän meillä edes ole!" Mari oli huutanut äidilleen. Nainen pesi pyykkiä koneellinen toisensa perään. Siltikään kutina ei lakannut.

Hengähdystauon aikana nainen makoili paljaalla parketilla. Sohvaaan hän ei uskaltanut koskea – olivathan täit voineet pesiä siihen. Matotkin olisi pestävä. Oliko täillä siipiä? Pystyisivätkö ne lentämään hänen päästään minne vain? Entä jos niitä pääsisi kirjahyllyyn, jos ne asettuisivat taloksi kirjojen sivujen väliin? Sitten ne lisääntyisivät ja lisääntyisivät siellä ja lopulta niitä olisi miljoonia. Hyönteisethän lisääntyvät eksponentiaalisesti. Sitten kun hän – tai Luoja paratkoon, Mari – ottaisi joku kaunis päivä kirjan hyllystä ja avaisi sen, kokonainen musta parvi täitä lehahtaisi ilmaan. Niitä menisi hänen sieraimiinsa ja silmiinsä ja suuhun. Niitä tunkeutuisi hänen korvakäytäviinsä ja ne takertuisivat vaikkoon.

Nainen nousi lattialta istumaan. Hänellä oli kauhean kylmä, mutta kaikki lämpimät vaatteet olivat pesussa tai märkinä. Nainen hytisi ja raapi kutiavaa ihoaan. Pesukone piippasi päättyneen ohjelman merkiksi. Kun hän työnsi hansikoidut kätensä pesukoneeseen, hänet valtasi jälleen kerran epävarmuus. Jotkut eliöt voivat säilyä jopa satoja vuosia itiömuodossa, hän oli koulussa oppinut. Voivatko hyönteisten munat säilyä samalla tavalla yhtä kauan?

Nainen kuvitteli, kuinka lakanoiden laskoksissa täiden munat al-

koivat liikkua. Ne olivat selvinneet polttavasta saunasta ja yhdeksänkymppin pesuohjelmasta. Nyt ne heräsivät. Pienet valkoiset täiden mutnat tutisivat ja räksähtelivät rikki kuin popkornit poksahtelevat. Ensin kuului yksi räsähdys ja sitten räksähdyksiä tuli yhä kiihtyvämpään tahtiin. Täit levittelivät siipiään ja hyökkäsivät hänen kimppuunsa. Ne pörisivät hänen naamalleen eikä hän saanut henkeä. Maailma muuttui mustaksi surinaksi.

Hän havahtui hetken päästä kodinhoitohuoneen lattialta. Kasvoja kirveli. Hän nosti käsiään ja huomasi veriset kyntensä. Nainen kosketti varovasti sormenpäillään kasvojaan. Hän oli raapinut kasvonsa verille.

Puhdistettuaan haavansa ja leikattuaan kyntensä kivuliaan lyhyiksi hän otti esiin tietokoneen. Nainen kirjoitti hakukenttään: "onko täillä siipiä". Vastaus löytyi heti, täillä ei ole siipiä. Mutta tokihan heidän talossaan saattoi elää jokin mutatoitunut supertäiläjä. Itse asiassa nyt kun nainen asiaa ajatteli, hän oli siitä aivan varma. Heidän talossaan oli kehittynyt mutanttitäitä, koska hän oli käyttänyt liian monenlaisia täimyrkkyjä. Yksi täi oli onnekkaan mutaation seurauksena selvinnyt ja ryhtynyt lisääntymään levittäen supergeenejään.

Nyt lentokykyiset täit olivat vallanneet naisen kodin. Tieto jysähti naisen tajuntaan yhtä suurella voimalla kuin täpötäysi pyykkikori vähän aiemmin hänen varpailleen. Nainen tähyili ympäri kotiaan. Täitä pesiytyneenä kaikkialle. Niitä oli piilossa listojen raoissa, matonkuteiden välissä, kaukosäädinten näppäimien ja pianonkoskettimien väliin ahtautuneena. Vaatteissa, pyyhkeissä, sohvissa, taulujen kehysten takana, lampuissa, kaikkialla. Mikään tuholaiistorjuja ei ollut niin pikku-

tarkka, että olisi kaikkia niitä osannut myrkyttää. Nainen sisuuntui suuren ahdinkonsa edessä. Hän ei aikonut hävitä tätä taistelua. Hän tiesi, mitä piti tehdä.

Savupatsas näkyi kauas. Mari tuijotti sitä naapurin auton ikkunasta. Savuhan nousi heidän kotikulmiltaan! Naapurikin oli huomannut tämän ja painoi ahdistuneesti kaasua. Viimein auto kääntyi kotikadulle. "Sehän on teidän talo!" naapuri parahti. Marin koti oli liekeissä. Ikkunoista syöksyi keltapunaisia liekkejä ja katto oli romahtanut. Mari singahti ulos vielä liikkuvasta autosta ja kirkui äitiään.

Äiti seisoi talon edessä. Äidin vaatteet olivat noen tahrinat. Hänen veristen naarmujen viivoittamat kasvonsa olivat mielipuolisessa virneessä. Kun Mari lähestyi äitiä, hän kuuli äidin myhäilevät voitonriemuisesti: "Päihitinpä teidät, senkin inhat verenimijät! Voitinpas!"

Ursula Nousiainen, 2019

RUNOJA

Epäily

Vedät minua hiuksista

Katson taaksepäin, kasvoilleni puhaltaa vain lämmin tuuli

Mutta ajattelen pitkään sitä hetkeä

Ymmärrän, että näin ei voi jatkaa

Sinä vedätät minua

Hiuksista, lujaa, oikein kiskomalla

Ja minä huudan päistikkaa itseni koilliseen ja kaakkoon

Enkä enää saa selvää edes neljän tuulen suunnista

Kuitenkin jatkan vain matkaani

Raivokas ilma riepottelee poloista päätäni

Tungen itseni mytyksi moottorikoneeseen

Unohtan koko ulkomaailman ja siellä painivat luonnonvoimat,

sinutkin

Kiirehdin Kuuhun ja Marsiin, jalat Maan pinnassa kiinni

Kunnes sinä tulet ja sipaiset hiukseni korvan taa

Kuiskaat, edelleen näkymättömissä,

kuitenkin selvästi siinä

Älä epäile itseäsi, totuus on juuri tässä.

lisa Vallirinne

Joulu

Tuoksuu kanelilta, neilikalta ja kardemummalta

Leijailen alakertaan joulukuusen luo

Kevyttä, kevyttä

On kaikki

Tärkeintä on olla ihan hiljaa, paikallaan

Lähellä niitä ihmisiä, jotka ovat rakkaita

Ja unohtaa pahat ajatukset

Karata mielessään lumimaisemaan

Sulaa lämpöiseen piparipeltiin

Rauhoittua ja nukkua, nähdä unta

Suklaasta ja rakkaudesta

koostuu joulu.

lisa Vallirinne

Madetojan musiikkilukion syksyn 2019 ylioppilaat

Tatu Alanära

Hanna-Maria Haverinen

Ronja Leskelä

Lauri Liimatainen

Adele Nikula

Sauli Rantakeisu

Julia Saapunki

Santeri Saari

Eelis Saurio

Leevin toimitus onnittelee!